

Štev. 11.

V Ljubljani, 1. listopada 1904.

Leto V.

Angela.

1.

Rakor pobožni romarji,
pesem žalobno pojoč,
moje pesmi romajo
v tiho jesensko noč.

Daleč v daljo romajo,
na grob osamljeni tvoj,
poklekajo tam in molijo
za tvoje duše pokoj.

In zvezde na nebu trepečejo,
ta . . . ona vzdrhti, vzplameni . . .
Ah, sestrica, to so tvoje oči,
tvoje mlade in žive oči . . .

Ah, sestrica, to je tvoj obraz,
tvoj zlati, nebeški obraz.
Opazila si me, pogledala,
pozdravila me tačas.

2.

G, Angela, ti ne veš,
kakšno je življenje zunaj,
kak je mrzlo in sovražno,
v grobu pa je tih pokoj . . .

Ti ne veš, kako tam zunaj
se zbude viharji divji,
reke močne pridrvijo,
silno in nenadoma.

In tedaj mrjô cvetovi,
lepe nade, lepe sanje —
in oči zazro pred sabo
zapuščene krajine . . .

Ali v grobu ti je dobro.
Ah, da mogel vanj bi k tebi!
Sestrice bi se oklenil
in zatisnil bi oči . . .

3.

Ah — in kam zašel sem zopet? —
Trudna že je moja glava,
v srcu tiha žalost vstaja,
pred oči mi stopa smrt.

Kaj ni bila žalost strašna,
ko si bila v prvem cvetu,
in prišla je bela žena
in zaprla ti oči?

Kaj ni strašno mlad umreti,
ko še kri kipí po žilah,
sveža, vroča kri mladostna,
ko srce je ogenj živ? —

Ah, tako si ti umrla! —
Roke so ti omahnile,
le na čelu stal še znôj je
boja smrtnega.

4.

Ali zdaj je vse končano!
V grobu hladnem mirno spavaš,
in nad tabo rože bele
lepe bajke sanjajo.

Tebe jaz nazaj želim si,
rad bi ti povest povedal,
rad razložil svoja pota,
svoje grenko romanje.

Ah, ti nimaš želj nobenih,
tebe le želi nazaj si
zapuščena mati tvoja
in tožeči oče tvoj . . .

Kaj je treba tebi tožeb,
kaj je treba tebi vzdihov,
ko pač srečna, najsrečnejša
si med vsemi nami ti?

Glej, na nebu že bledijo
zvezde svetle, in že davno
luna se je umaknila
s pota temnomodrega . . .

Glej, že se žari na vzhodu,
glej, že se budi življenje,
dan že zove me na pota,
s trnjem vsa posipana . . .

Ah, mogoče kot nihče še
ti povest bi razumela,
nagnila obličje belo,
z mano zajokala bi . . .

5. Sama radost, sama sreča
novo je življenje tvoje,
nedosežna meni sreča,
nedosežen, večer dan . . .

6. Zdrava, sestrice! . . . Ah, rad bi
stisnil drobno roko tvojo,
rad bi še v slovo poljubil
mrtvotih tvoj obraz . . .

Težko je slovo od tebe!
Ruša sanja le pred mano,
rože klanjajo se tiho,
bele lilije cvetó . . .

Roman Romanov.

Na Vernih duš dan.

Črez osamljene grobove
lahna sapica hiti;
med cipresami v vejevju
žalostno šumi, šumi . . .

Le ugasni, dan nemirni,
vse objemi, božji mir,
ker nocojšnja noč je dušam
bláženosti božje vir . . .

Čujte, čujte šepetanje,
ki prihaja črez poljé!
Zvezdice celo z višave
dol na zemljico strmé.

Saj nocoj presrečne duše
z angelci še rajajo
in se krog nebes veselo
z njimi izprehajajo . . .

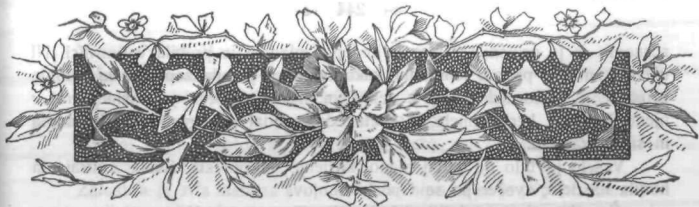
Ah, in jutri volja božja
v vice pošlje jih nazaj;
a s seboj spomine zlate
nesejo na božji raj.

1. Tího, tožno šepetanje
širi se črez mirno plan,
nad gorámi, nad lesovi
že umira beli dan.

2. Saj nocoj v prirodi božji
čudežna se zbuja noč;
vse oživljeno, veselo —
a odkod ta čudna moč?

3. In s seboj še ponesejo
upanja nebeški žar,
ki med groznim bo trpljenjem
jim moči dajal vsekdar!

Borisov.

Uboštvo.

Spisal Vitoj Jelenc.

I.

predmestju velikega mesta, tam, kjer so hiše kakor na kupu, kjer vlada lakota in uboštvo, stoji blizu velike tvornice pritlična hišica, sezidana, da morejo v nji stanovati delavci . . .

Pusto je bilo v tej hišici. V veži je stalo veliko ognjišče, kjer si kuhajo rodovine, nastanjene v hišici, svoja skromna jedila.

Iz veže drže na vse strani vrata v sobice.

Žalost in beda se je razprostrla nad vso to hišo, kakor težak vzduh plavajo nad njo skrbi, ki tlačijo vse ljudi z vso silo k tlom . . .

Nesreča je doma v tej hiši; vedno ima razpeta nad bednim prebivalstvom svoja krila.

Ko gredo zjutraj prebivalci na delo, se zdi človeku, ko gleda te upadle, povešene obraze, da vidi pred sabo četo ljudi, ki so jim utisnjeni na obraz pečati grozne smrti — lakote in mrazu.

* * *

Po vzduhu je zahropel zategel glas tvorniških strojev; vrata delavskih hišic so se jela odpirati, in v gručah stopajo delavci in delavke proti tvornici, vsem je videti na obrazu znak trpljenja in napornega dela. Mirno so šli naprej, upognjeni gledali v tla, le zdajinjzaj je kdo zamolčko izpregovoril, sicer pa je bilo vse tiho.

Prišli so do tvornice, vrata so se odprla in delavci so izginili skozi vrata v velikih prostorih.

* * *

V sobici omenjene hišice leži na skromni postelji žena srednjih let. Na obrazu se ji še pozna, da je bila nekdanj lepa, a glad, nesreča in skrbi so ji zaorale v lice globoke gube.

Koliko je že pretrpela uboga žena!

Rojena je bila v predmestju, oče in mati sta ji bila delavskega stanu; toda oba sta ji umrla, ko je hila še v zgodnji mladosti; ostala je sama na svetu. Začela je hoditi v tvornico. Začetkoma ji je ležal vzduh, ki je plaval po prostorih, kakor težak kamen na prsah; v grlu jo je dušilo; toda

sčasoma se je privadila; vso svojo lepo mladost je prebila v tvornici. Ni uživala zunaj v prirodi lepih dni, kakor ujetnica je bila zaprta v te zatohle prostore . . . Poročila se je z delavcem, nekaj veselega je prišlo takrat v njeno življenje, ker je imela na svetu zdaj vendar nekoga, ki mu je mogla in smela zaupati.

Veselo je bilo od sedaj njeno življenje; mirno sta živela, zjutraj sta hodila na delo, zvečer pa se vračala domov.

Črez leto dni sta dobila hčerko; krstili so jo za Marico.

Ljubila sta svoje dete nad vse; ko sta odhajala oče in mati na delo, sta puščala svojo hčerko pri stari Mini, hišni oskrbnici.

II.

Marica je bila stara pet let.

Mati je bila nekaj bolna in je ostala doma.

Protி poldnevu tistega dne so zadoneli v veži težki koraki. Vrata so se odprla, in v sobo je prinesla četvorica mož njenega moža. V tvornici so ga zgrabili stroji in zmečkali . . .

Prenesli so ga v bolnico, kjer je črez par dni umrl; skromen je bil njegov pogreb.

Ubugo ženo je grozno potrla ta nesreča . . . Hudo je zbolela. Ves čas je stala Marica ob njeni postelji. Ni še razumela nesreče, ki se je pripetila nji in materi: plakala je, kakor je videla plakati mater.

Sčasoma se je materi poboljšalo zdravje. Vstala je in začela zopet hoditi na delo.

Z lic ji je izginila rdečica, oči so ji gledale medlo in žalostno.

In ko je hodila zjutraj v tvornico, je stopila v gručo onih ljudi, ki so hodili počasi naprej, a obkrožal jih je težak vzduh . . .

Moči so ji jele pešati, večkrat so jo obšle slabosti, da je morala prenehati z delom: dušil jo je zatohel zrak. Dim, ki je plaval v črnih oblakih nad tvornico, ji je padal na prsi.

Ni mogla dolgo prenašati svojega trpljenja, obnemogla je: prestatı je morala z delom!

Morala je po zdravnikovem ukazu v posteljo. Začetskoma je še izhajala ob prihranjenem denarju, ki se je pa vedno krčil. Hipoma se je ustrašila bodočnosti. Čutila je, da se njeno življenje bliža koncu; čutila je, kako ji ginevajo moči.

Prepričana je bila, da ne vstane nikdar več z bolniške postelje.

Vdala se je v svojo usodo in trpela mirno, brez tožbe. Tolačilne besede so ji bile le hipni lek.

Le eno vprašanje jo je begalo neprestano:

„Kaj bo z Marico?“

* * *

Ta misel je težila ljubeče materino srce, ko je ležala bolna v nizki sobi. Slabo ji je bilo, moči ni imela več v sebi, vidno je hirala.

V sobo stopi Marica in prinese materi čašo kave:

„Mama, prinesla sem vam kave.“

Mati se s težavo dvigne z ležišča, s tresočo roko seže po čaši in posreba iz nje kavo. Ko jo použije, reče Marici:

„Sedaj pojdi v šolo, ako mi bo kaj treba, mi že prinese Mina!“

Marica se napravi in odide . . .

Žalostno je zrla mati za svojo edinko; hipoma se je je polasti misel, da ne bo nikdar več videlala svoje hčerke . . . Začelo jo je tiščati v grlu, glava ji je postala težka. Dvignila je roke, odpirala usta, da bi zaklicala. Dušilo jo je. Mrzel pot jo je polil . . . Hotela se je dvigniti, a ni imela moči; omahnila je . . . Nekaj časa je ležala mirno . . . Stresla se je, iz prsi se ji je izvil težak vzdih . . . in smrtna tišina je zavladovala po sobi . . .

Marica je stopila opoldne v vežo. Vse je bilo tiho. Ustrašila se je. Grozna slutnja jo je pretresla . . . odprla je vrata v sobico . . . na postelji je ležala njena mati bleda, mirna, s sklenjenimi rokami . . . Marica je planila k nji in zavpila:

„Mama, mama!“

III.

Od zasneženih gorá so zaveli mrzli vetrovi.

Vsa priroda je bila ovita v gosto meglo. Drevje je stalo golo in molelo suho vejevje v zrak.

Nad prirodo je plaval pust jesenski dan . . .

Nepregledne množice ljudi so se pomikale iz mesta ven na pokopališče.

Vitke vednozeleno ciprese so se dvigale navzgor, lahen veter jih je majal semintja; poveslo vejevje vrbe-žalujke se je majalo v vetru.

Dan Vernih duš!

Kakor klici dragih umrlih, ki so odšli na boljši svet, nas vabijo tajni glasovi, da posetimo grobišče, da se spomnimo nanje, da potočimo za njimi solzo, da se za hip združimo z njimi, ki smo jih ljubili. Neizmerno spominov nam zbuja ta dan. Pred kratkim časom smo še živeli s prijatelji, s sorodniki, danes brijejo nad njih gomilo mrzli jesenski vetrovi, ki v njih plapolajo prižgane sveče, ki smo jih postavili na grob v zadnji spomin . . .

Sveče plapolajo nemirno. V vetru šume venci in cvetovi.

In kmalu se zagrne nad nami zemlja, nad nami zaplapolajo sveče, in kdo ve, bo li za nami kdo potočil solzo, bo li kdo v naš spomin prižgal svečo . . . kdo ve?

Koncem pokopališča sta bili dve zanemarjeni gomili. Ni bilo na njih vencev, ni se ob njih dvigal ponosen spomenik — le dvoje svečic je trepetalo na pozabljenih grobovih.

Tamkaj je klečala Marica . . .

Sama je ostala na zemlji. Nikogar ni imela več na svetu, ki bi jo ljubil. V srce so jo zadevali osorni pogledi ljudi, ki jih je srečavala . . .

Nikjer ni imela miru in tolažbe, le kadar je mogla, je pohitela na grob svojega očeta, svoje mamice . . .

In potolažena se je vedno vračala domov.

*

Dolge tedne je hranila denar, da je kupila na Vernih duš dan dve svečici in jih prižgala svojim staršem v spomin.

Klečala je ob njih grobu in molila.

Zvečerilo se je. Ljudje so se začeli razgubljati, a Marica je še vedno klečala ob grobovih.

Zdi se ji, da se odpira nebo, da vidi svojo mater, kako se ji približuje . . . kako si želi nje, Marice.

O, da bi mogla k nji! Srečna bi bila!

Vetrovi so zatulili po prirodi. Mraz je pritisnil . . . Sneg je začel padati v debelih kosmih. Marici se je pa zdelo, da je prišla do nje mati in jo dvignila v sinje višave . . .

Drugo jutro je zagledal grobar ob grobu — zmrznjeno deklico.

Generalček.

Spisal E. Gangl.

Na paši je bila gotovo polovica vaške mladine. Druga polovica je ostala doma: saj jih rabijo tudi na domu. Zdaj je treba skočiti v prodajalnico po soli ali olja, zdaj je treba naklati nekaj tresak, zdaj je treba skočiti na vrt po medprstje drobnjaka, zdaj je treba zazibati najmlajšega kričača, ki veka, da so mu oči vse solzne. In vsak pameten človek takoj izprevidi, da ne vzmore vsega tega mati sama, saj ni na svetu matere, ki bi imela desetero rok.

Da pa so bili delo in napor pravilno razdeljeni, zato so bili na paši danes ti, jutri oni, doma pa danes oni in jutri ti. To se je vrstilo tako dan za dnevom.

In tisti, ki so bili danes na paši, so zagledali prihajati po poti čudno družbo. Deček je stopal po poti, trudno in počasi. Opiral se je na palico, na vrvcu pa je vodil psička, lepo kodrastega, z dolgim metlastim repom. Psiček je stopal takisto počasi. Bil je videti upehan in izmučen od dolge hoje. Ob traku, obešenem preko desne rame, je nesel deček skrinjico, pokrito s prtom. Kdo bi si bil mislil, da so to orglice, prave, vesele in glasne orglice, ki jih je treba samo zasukati, da zapoje lepo in ubrano. Na orglicah pa je čepela čudna, lična, pastirjem in pastircam doslej neznana živa stvarca.

Pastirji in pastirice so gledali z velikimi očmi in odprtimi usti to nenavadno družbo, prihajajočo po dolgi, prašni cesti. Spogledali so se pastirji in pastirice in kar obenem so zaklicali vsi vprek: „Generalček gre!“ In še enkrat: „Generalček gre!“ In še v tretje: „Generalček gre!“

Generalček!

Ali so pa vedeli, kak je general, da so takoj izpoznali generalčka?

Kaj bi ne vedeli?

Saj je živel v vasi stari Klepec, mož sivih las in napol slepih oči, ki je služil cesarju in se večkrat opravičeno pobahal, da je streljal na sovražnika, ko so se borili cesarski možje tam v deželi laški. Starost je Klepeca-vojaka popolnoma pootročila. Iz navadnega vojaka se je dvignil v sanjavnosti na stare dni do generalske časti in se je časih, ko je bil po-

seбно udobrovoljen, tudi oblekel v generalsko uniformo, ki si jo je bil sam skrpal in zmašil. Oblekel je rdečo suknjo s svetlimi gumbi in zlatimi našitki, nataknil bele hlače z zlato vrvco ob straneh in se pokril s širokim, triogelnim klobukom, ki mu je z vrha vihrala zelena perjanica.

Otroci so torej poznali generala Klepca.

In tista čudna, lična, pastirjem in pastiricam doslej nepoznana živa stvarca na dečkovi skrinjici je bila do pičice opravljena tako kot stari Klepec ob posebno veselih časih.

Zatorej ni nič čudnega, da so kričali otroci, da prihaja generalček.

Pozabili so na pašo in živino, ki se ni zmenila za trojico tujcev, ter jo ubrali z brzimi koraki proti vasi, kličoč venomer: „Generalček gre! Generalček gre!“

To glasno, nepričakovano naznanilo je imelo na ves vaški svet toliko močan vpliv, da so stari in mladi otroci ostavili domove in pohiteli na cerkveni trg, da vidijo generalčka.

In prišel je generalček.

Generalček je prišel, se zravnal na skrinjici in gledal s trepetajočimi, nemirnimi očmi ljudi, ki so prihajali od vseh strani.

„Saj je opica!“ so zavpili tisti, ki so že kdaj videli tako živalco.

„Opica!“

„A oblečena je kot general!“

Precej so se nekateri domislili, da je opica jako ukovita žival, ki nima pod nizkim čelom zgolj slame ali otrob.

„Kaj neki zna?“ so se povpraševali in nestrpno čakali, da jim pokaže uniformovana živalca svoje spretnosti.

Dečkovo lice je bilo mirno in resno. Ni ga vznemirjala radovedna množica ljudi. Bil je nemara navajen zvedavih gledalcev. Zatorej mu je bilo lice mirno in resno. Nič otroškega ni bilo na njem. A tega ni opazil nihče. Vse oči so gledale generalčka.

Prijazno je pogladil deček opico in jo postavil na tla. Odgrnil je skrinjico. In hipoma so se zasvetile v medlem jesenskem solncu piščalke.

Psiček in generalček — oba sta gledala dečka. Najbrže sta čakala na ukaz mladega gospodarja.

In res!

Ta je zaklical: „Alo, hop!“ In v tem hipu so zapele orglice.

In v ravno istem hipu se je zavihtel generalček na psička, ki se je zapodil v širokem kolobarju okolo dečka. Deček pa je vrtel orglice, da so vriskale poskočno pesemco, zraven je pa še pel z lahkim, nekoliko tresočim glasom. A umeli ga niso. Besede, ki jih je izgovarjal, so jim zvenele tuje . . .

V srcih gledalcev je zakipelo veselje, a obenem se jih je polastilo tudi občudovanje. V velikem presenečenju so skoro prezrli krožnik, ki ga je položil deček k nogam, da bi mu kaj darovali za tako izreden užitek.

Starejši ljudje so se naposled vendar domislili, čemu je krožnik ob dečkovih nogah. Nametali so mu nanj nekoliko krajcarjev. A tudi tedaj, ko je spravljal deček darovane novce, mu je ostalo lice mirno in resno . . .

Lov na vidro.

Spisal *Ivan Stukelj.*

Sodni svetovalec gospod Častislavič v Celju vam je strasten ribič. Tesnica pa je krasen potok na Frankolovem ob državni cesti dve in pol ure hodá od Celja. To je bistra voda, ki se drvi in peni zdaj po strmih pečinah, zdaj zopet mirno pretaka po belopeščeni strugi, dela tupatam pod visokimi skalami skrivnostno šumeče tolmane ter pada s hruščem z visokih jezov. Ob bregovih rasto vrbe, jelše, akacije in topoli. Po vodi se preganjajo čile postrvi. Zato je ta bodra voda zvalila lansko leto gospoda svetovalca, da si je Frankolovo izbral za letovišče ter se meseca avgusta preselil tjakaj z vso družino.

Ah, s kolikim veseljem so otroci zadihali zlato svobodo na kmetih! Bilo jih je šestero: Mirko, Stanko, Leon, Ivo, Milena in Marica — v starosti od petnajst do treh let. Igrač so si le malo vzeli s seboj, saj jim je tukaj nudil vsak kotiček dovolj zabave in razvedrila. Najstarejša hčerka Milena pa le ni mogla hišniku v mestu prepustiti v oskrbo svoje muce; morala je tudi z njo na letovišče. Bila vam je res prekrasna žival ta muca, jako velika, črna kakor oglje, blesteča in mehka kakor žamet, z mogočnimi brki ob rdečem nosku. Kako veličastveno modro se je držala, kadar je sedela pokonci! Dolgi in debeli rep si je privihala ob hrbtu na kvišku, velike zelenkastorumene oči pa so samozavestno strmele v svet. Jako lepo se je črni barvi prilagala rdeča ovratnica.

Tu je treba povedati, da lepi Karo ni bil samo ljubljenec Milenin, ampak da so ga vsi ljubili.

Častislavičevi so se vsi kmalu privadili novemu bivališču, dasi so morali marsikaj pogrešati, česar so imeli v mestu dovolj.

Najljubša zabava gospodu Častislaviču je bil seveda ribji lov. Po ure in ure je stopal ob potoku ali pa posedal ob šumečih tolmunih in jezovih. Z občudovanja vredno hladnokrvnostjo, kakor jo more imeti le trnski ribič, je zasledoval svoj plen. Na obrazu pa se mu je čitala tiha zadovoljnost.

Izkraja je imel dokaj sreče, a pozneje je kak večer vlovil komaj po troje ali petero rib. Da bi bilo v tej bistri vodi tako malo postrvi, se mu je zdelo nedoumno. Zaman so mu zatrjevali, da jih najemnik lova sam mnogo polovi.

„Glejte, tu vam je tak prostorček, kjer mora biti postrv — tu zopet — ali pa tukaj — kako krasno skrivališče!“ je hitel govoriti, begajoč doli ob potoku. „Čudno, mislim, tu mora živeti ena ali več vider, ki ukončavajo postrvi.“

Baš pride nasproti Andrejček, stari občinski sel, in tega takoj vpraša, ni li v tem potoku nič vider.

„Seveda, stari Jereb jih je časih lovil, veste gospod, z gnojnimi vilami. Ob jezovih jih je pričakoval in — čap! — pa ji je potisnil vile za vrat ali kar skozi glavo. Pa drago so mu jih plačevali, po osem ali deset goldinarjev je dobival za eno.“

O prvi priliki povpraša gospod Častislavič starega Jereba, ki je bil že močno gluhi.

„Mh, vidra pa vidra, to vam je huda žival; nekoč mi je pregrizla celo roko. Kmalu bi bil ob njo, tako mi je otekla. Ta ‚hardek‘ ima strupene zobe. A vendar sem marsikateri upognil vrat.“

Tako bi bil še dalje govoril in na dolgo in široko opisoval svoje dogodke na vidrinem lovu, ako bi ga ne bil prekinil gospod svetovalec z vprašanjem:

„Ali je pa še kaj vider v Tesnici?“

„Ne dobite je več, če bi jo plačali s pravim suhim beneškim zlatom.“

„Andrejček pa trdi, da so še!“

„Kaj Andrejček? — On ni vidre še nikdar videl, morda kako podlasic!“

S tem je bilo izpraševanje za vidrami pri kraju.

Pretekli so zatem trije tedni, in čez deset dni je bilo gospodu Častislaviču odpotovati nazaj v mesto.

Neko jutro pa Andrejček skrivnostno poprime gospoda svetovalca za rokav kakor vselej, kadar je imel povedati kaj posebnega.

„Vidro sem videl sinoči!“

„Kje?“ vpraša gospod, veselo iznenaden.

„Precej tu doli, pri mlinskem jezu.“

„Ali res?“

„Res, res — pa kako dolga in zleknjena je ta grdogleda grdoba.“

Takoj drugi večer — bil je mesečen — je vzel gospod Častislavič puško in hajdi z Andrejčkom nad vidro!

Toda o vidri ni bilo ne duha ne sluha. Baš tako v naslednjih večerih. Gospod svetnik je jel dvomiti o Andrejčkovi lovski vednosti in verodostojnosti ter pristal Jerebovi trditvi, da Tesnica nima nobene vidre več in je nima.

Kadar pa je zopet letal s trnkom ob potoku gorindol ter se mu je ribiška sreča slabo izkazala, tedaj pa se je jezil zopet nad vidro, nad to požeruh, in lovska strast in vesela misel, da ji bo s svinčcem poplačal to njeno ropazeljnost, mu je prešinjala srce.

Zgodilo pa se je, da se je gospod Častislavič vračal domov iz bližnje vasi nekako ob desetih zvečer. Bila je svetla noč, dasi se luna še ni prikazala. Misel na vidro mu je zopet šinila v glavo. Postal je ob mlinskem jezu, potem pa oprezno postopil parkrat gorindol. Bil je utrujen, zato je sedel na skalo ter opazoval obrežje in strugo. Vse mirno, samo voda je ljubko žuborela in šumela. Gospod svetovalec zdajci dvigne glavo in se napol vzpne s svojega sedeža, a vendar tako, da ga je predstoječe grmovje še zakrivalo. Tam na nasprotni strani struge, kjer se voda zaganja najhuje, je breg zavarovan z debelimi hlodi, ki so po dolžini položeni in pritrjeni drug vrhu drugega. Tja upre, kaj pravim, zasadi svoje oko gospod Častislavič. Zagibalo se je nekaj temnega, se potegnilo nekaj črnega od srednjih debel na zgornje deblo. —

„Vidra!“ je vzdihnil gospod svetovalec. — „In človek nima puške!“ — Zbolelo ga je pri srcu, in ta boleost mu je zaplula dol do prstov v nogah. Zatrepetal je. Skočil bi po puško domov, saj ni daleč, pa danes ne bi zadel nič, prav nič, preveč je razburjen.

Glej, dviga se istinita vidrina glava, širokočela, ploščata! Kako se giblje na dolgem, iztegnjenem vratu semtertja! Nekaj skrivnostnega, vražjega je v vidrinem bitju. Nje lokavost — kako ji gleda iz oči, nje drznost in pogum se pojavljata v kretanju, potuhnjenost razodeva tedaj, ko se prihuljeno oprijemlje predmetov, po katerih pleza in se plazi. In ti dolgi, zakrivljeni kremplji s plavno kožo med prsti! Ta čudni, skrivnostni polutan, pa tako grozno, roparsko orožje! Četudi je šumela voda, je menil gospod svetovalec, da sliši, kako vidrini kremplji praskajo po lesu, oklepajoč se hlodov.

To je bila paša za njegove lovske oči.

Kakor se je skrivnostno pokazala, tako je tudi izginila . . .

„Andrejček pa le ve, ta pa le ve, da je vidra v Tesnici. Najsi je star, pa jo je vendar izvohal,“ je govoril gospod Častislavič polglasno s seboj, vračajoč se proti domu.

Od lovske razvnetosti ni mogel dolgo usnuti. Premetaval se je po postelji, ko pa je po dolgih mukah zaspal, se mu je sanjalo o samih vidrah, ki so imele kremplje kakor pralice za pletev, slednjič so dobile celo peruti nalik srednjeveškim zmajem. Divja gonja je vršela vso noč za temi pošastmi.

Vidri ob mlinskem jezu pa je bila odločena smrt za jutri tako gotovo kakor zapečaćeno . . .

Drugi dan je bil gospod svetovalec ves razburjen. A kri si je hotel umiriti, zato je ribaril dopoldan in popoldan. Sreča mu je bila mila: nalovil je mnogo rib.

Andrejčka je obvestil, da mora zvečer z njim na lov na vidro. Naročil mu je, da mora prinesiti s seboj gnojne vile, da poizkusita tudi po Jerebovem načinu, ako bi tako zahteval slučaj. Sam pa je skrbno pripravil puško.

Mrak je zagrnil zemljo. Noč je bila poltemna kakor nalašč za tak lov. Andrejček je moral leči za grm, gospod Častislavič pa se je postavil na pozor.

Dolgo, dolgo — nič in nič: trenutki so tekli kakor težke ure bolniku.

Andrejček si je hotel zapaliti tobak, da bi lažje prebijal dolgi čas, pa dobil je strog ukor in strogo prepoved; zver bi ju sicer zavohala in šla — po vodi.

Kaj je torej preostajalo Andrejčku? — Zaspal je.

Gospod svetovalec pa se je na skali zibal v sladki nadi, da si bo dal iz vidrinega krzna napraviti širok ovratnik svoji novi zimski suknji. Kako zavidno bodo ogledovali lovci-tovariši to znamenje staroslovenskega lova. Saj vider ni več in jih ni, skoro povsod so jih zatrli, samo ta Tesnica, ta prelepa Tesnica jo je še pogoščala. — — —

Bogve, ali je Andrejček dolgo užival spanje pravičnega ali ne — puškin strel ga je vrgel kvišku — pa je bilo. Zgrabil je za vile ter skočil na breg, podoben je bil — sam Bog vas varuj, otroci! — pravcatemu — parklju.

Čof — čof — čof! — in gospod svetovalec je z vso urnostjo zablodil po vodi, ki je bila tam do kolen globoka. Za njim pa Andrejček. Vidra se je — krasno zadeta — zvalila z debel v vodo, gotovo ni niti zajeknila.

Vidra, vidra, tako redka divjačina! Taka lovska sreča!

Gospod Častislavič je s tresočo roko dvignil iz vode dragoceni zaklad. Izza hriba pa je zdajci pokazala luna vso svojo debelo glavo, raztegnila usta prav na široko ter se zasmejala — seveda zasmejala lovski sreči, taki lovski sreči!

Gospodu svetovalcu pa je bušnilo srce, ah, bušnilo s tako silo; prebiti mu je hotelo prsi!

Niti besede ni več črnil. Urno je pobiral korake proti domu.

Andrejček je strme gledal za njim.

„Saj pravim, gospoda je časih res malo na noro plat, zlasti pa lovci. — Vidro je ustrelil, pa misli, da si je pridobil ves svet.“

Tako je modroval in počasno stopal po stezi do ceste.

„Vidra, vidra, pač prava reč!“ je godrtnjal zaničljivo, ko je lezel po lestvi na Mastnjakov kozelc. Pokrižal se je še prav nerodno, izgovoril začetek kratke, hipne molitve, se zaril v diseče seno, potem izdahnil prav globoko, kakor bi s tem izdihom odložil vso dnevno težavo in skrb. Mirno je zaspal. Sanjalo se mu pa to noč ni nič, tudi o vidri ne.

Drugače pa je bilo z gospodom svetovalcem! Hujše kakor prejšnjo noč je bil razburjen, tudi nocoj se je obračal brez spanca na vse strani. Njegova družina pa je sladko spančkala vso noč.

Saj pravim, ta lovska strast, koliko provzroča trpljenja! In vsa ta lovska sreča!

* * *

Zjutraj pa se je gospod Častislavič prav zgodaj dvignil s postelje. Razen dekle so še vsi spali. Naročil ji je, naj obvesti gospo, da gre za en dan v mesto. Neodložno pisarniško delo ga kliče.

Hitro je stopal po cesti. Kaj bi se mu ne mudilo? Tako izreden lovski dogodek! To morajo zvedeti njegovi prijatelji in prav hitro

Ko je bil opravil svoje delo, se je naslednji dan povrnil domov.

Približa se hiši. A kaj ta jok? Otroci se jočejo, med njimi pa najbolj Milena. Vmes pa je slišati pomirjevalne besede gospejine.

„Tilka, Tilka, kaj pa je?“ zakliče soprog gospé med lopnimi podboji.

„Karota ni več, Karota, mojega Karota!“ se dere Milena. „Tukaj je baje neki mož, ki je mačke. Najbrže ga je ta pojedel.“

Zdajci pride tudi Andrejček. Zagledavši gospoda, se namuza, pa tako, da otroci in gospa ne zapazijo.

Gospodu Častislaviču pa je srce bilo neprijetno.

Tolažil jih je, da naj nikar ne jokajo za tem „neumnim“ mačkom, četudi ga nikdar več ne vidijo. Toda bilo je zaman. Ko vidi, da nič ne opravi s tolažbo, da se celo gospa drži grenko, se vznevolji, vzame svojo ribiško palico in pripravo, pa gre ribarit. To mu je bilo v razvedrilo vsakokrat, kadar mu je bilo zato, da se je iznebil kake sitne jeze.

Oj, ti ubogi Karo! Svoje življenje si moral dati, prelititi svojo temno srčno kri, ki se je prepajala s toliko množino krvi plemenitih miši in neplemenitih podgan! Tvoj krasni život je bil žrtev krute usode, žrtev za drugo bitje te solzne doline. Padel si, pa nič ne maraj, po ljubeči roki je prišla smrtna ost v tvoje srce.

Karo — vidra, vidra — Karo! Kako čudno je lovska strast gospoda Častislaviča spravila ti dve imeni v zvezo — žal — v zvezo krvavega spomina.

Tisto noč — sedaj smo s skrivnostjo že itak na dnevu — je gospod svetovalec namesto vidre ustrelil Mileninega — mačka. Zdaj nam je njegovo čudno početje po tem nesrečnem lovu čisto jasno. Drugi dan v jutro je poiskal Andrejčka, preden je odšel v Celje, ter mu povedal svojo lovsko nesrečo, da je vrgel potem mrtvega Karota v bližnje grmovje. Naročil mu je, naj ga spravi pod zemljo ter o vsem tem molči.

* * *

Dopust gospoda Častislaviča je potekel: seliti se je bilo treba nãzaj v mesto. Vsi so s težkim srcem odhajali s prijaznega Frankolovega, zlasti otroci, ki so vedeli, da je sedaj po zlati svobodi, posebno onim, ki bodo morali kmalu sestiti za šolsko klop.

Selitev in ločitev je težka stvar. Samo Karo je bil rešen te žalosti.

Gospod Častislavič pa je izgubil to vero, da bi v Tesnici roparila še kaka vidra. Stari Jereb je vedel pravo.

Pozno v jeseni pa se je v Častislavičevem stanovanju pojavila oseba Andrejčkova, ki se jim je priljubil po svojem okornem kretanju, počasnem mišljenju in govorjenju, da jim je izvabil marsikak presrčen smeh, zraven pa tudi po svoji zgledni zvestobi in vestni postrežljivosti.

Gospa je bila sama doma. Povedal ji je ono lovsko skrivnost, prinesel pa tudi ustrojeno krzno prezalega nesrečnega Karota. Zanj je dobil od gospe lepo napitnino.

Po Božiču o svetem Ivanu pa je bil god gospoda svetovalca. In kaj menite, kaj je dobil za godovnico od gospe? — Muf, ličen lovski muf, ki ga je gospa sama prav okusno naredila iz Karotovega krzna. Nu, to je

bila majhna podnosnica za lovsko nerodnost, pa soprog se je presrčno smejal temu vezilu.

Sedaj pa visi ta muf na steni med puškami in lovskimi noži, med ribiškimi orodjem in pipami, med slavnimi lovskimi spominki.

Kadar se gospod svetovalec pozimi odpravlja na lov, tedaj pa zakliče: „Otroci, zdaj pa še Karota!“ In ti hitro planejo k steni, da mu podajo muf, ki nosi sedaj to ime.

Andrejček, ta presneti Andrejček je v Častislavičevem domu ovekovečil spomin nesrečnega Karota.

Spomin na poletje.

*Jesenski pišejo vetrovi,
vejevje golo trepeta,
zakurjeni so nam domovi,
da biti je lepó doma.*

*In mati v skledo da vodice,
gorkota vabi nas iz nje,
da z njo operemo si lice
in ves životek in peté.*

*In kar igračic še imamo,
vse morajo se v vodo prat,
le kučka v jezero ne damo:
skalil bi slobnež vodo rad.*

*Ko mi dospemo iz kopeli,
bo psiček z repkom zamahljal,
in zrli bomo ga veseli,
kako po mlaki bo ceptal.*

Tončkov god.

Spisal F. G. Hrastničan.

He, to vam je bilo ugibanje pred Tončkovim godom! Vedno je rukai svojo sestrico za krilo ter jo povpraševal, ali morda ona ve, kaj dobi za god. A ona je molčala, zakaj tako ji je ukazala mama, in ona jo je morala slušati.

„Oh, da bi vendar že končno napočil večer!“ je vzdihoval opoldne pri obedu Tonček ter vtaknil polno žlico vroče juhe v usta. „Moj Bog, najrajši bi šel kar sedaj spat, da bi bilo kmalu jutro!“

„Tonček, kaj pa, če ne dobiš ničesar?“ ga vpraša mama ter se mu nasmehne.

Potem pa skremži Tonček obraz ter se jame jokati: „Ne, to ni mogoče! Nekaj moram dobiti, ker tako malo me tudi nimate radi, da bi mi ničesar ne dali!“ reče črez nekoliko časa. A mamica ga pritisne k sebi ter ga rahlo poljubi na lice.

Nestrpno je čakal večera. Vsak trenutek je hotel iti spat. A dobra mama mu tega ni dovolila, češ, da se sicer navadi mehkužnosti.

Po dolgem čakanju napoči vendar dolgo zaželeni večer, in naš Tonček je šel takoj po večerji spat. Medtem, ko je Tonček sanjal sladke sanje o jutrišnjem godu, je mati polagala Tončku namenjena darila po vrsti na okroglo mizico. Na sredo je postavila velik kolač, na tega pa mnogo lepih jabolk in hrušk. Pred kolač je položila lep, pisan biček, ki ima na spodnjem koncu piščalko. Na vsako stran biča pa je postavila mama po eno knjigo, ki je bilo v vsaki mnogo lepih podob.

Oj, da bi bili videli Tončka, kako je že na vse zgodaj drugo jutro stal pred mizico ter občudoval svoje darove! Posebno mu je ugajal pisani bič, ki ga ni mogel prehaliti. Ves dopoldan je pokal, tepel in zvižgal z njim. Opoldan je moral ležati bič poleg Tončkovega krožnika in ko bi mogel in znal jesti, bi mu gotovo dal nekoliko pokusiti. —

Po kosilu je zopet pokal in zvižgal, da je bilo veselje. A kaj, če se samo v sobi igra, saj mora vendar tudi pod milim nebom pokazati svojo umetnost v pokanju! —

In res! — Prvo priliko je porabil za to. Komaj se je namreč mama za nekaj trenutkov odstranila iz hiše, jo pobriše Tonček s svojim pisanim bičem ven na dvorišče, kjer se je izprehajal prevzetni petelin s svojo jato kokoši. Tam-le nekako na sredi dvorišča pa je bilo zbranih veliko pur in puřanov. Tonček se postavi pred eno teh velikih ptic ter veselo zazvižga na svojo piščalko. A — oj, groze! — Velika žival razpne svoj rep, napravi iz njega nekako kolo, pobesi kljun, vlači svoje perutnice po tleh za seboj ter — se zakadi proti Tončku. Ta beži pred hudobno živaljo, kolikor more. Ozre se, da bi videl, če še divja puran za njim, toda v tem trenutku se zvrne v vodo, ki je bila pripravljena za race in gosi, in moker do kože z zlomljenim bičem se pobere Tonček iz vode in jokaje pribeži k materi.

Mislil je seveda, da ga bo mamica pomilovala, toda zmotil se je! Vzela mu je bič in vse ostale darove, razen tistih, ki jih je že pojedel, — ter žugaje s prstom reče Tončku: „Prihodnje leto, ko bo zopet tvoj god in ko boš večji in pametnejši, dobiš vse zopet nazaj!“

Kislo se je držal Tonček po teh maminih besedah, a kaj si je mogel: kar je mamica rekla, se je moralo zgoditi, a Tonček ni mogel ničesar izpremeniti.

Jzza gor . . .

*Srenka žalost zablodila
v tihe je poljane,
slanica je pomorila
rožice zaspane.*

*Mrzel vetrič pripihljaj je
tihu črez gorice,
pa na gorki jug odgnal je
brzokrile ptice.*

*Ah, in molk in žalost grenka
je zakraljevala,
izza gor je bela ženka —
mrzla zima vstala . . .*

Sokolov.

Ruša in Nuša.

Spisal *Andrej Rapč.*

Qosta megla se je vlačila tisti dan po vasi. Gori od Save so se vzdigovale goste in gosteje meglene kope. Pa so se plazile počasi, počasi in zalile vso vas, kakor zalije reka polje in travnike, kadar prestopi obrežje. In lastovice so se zbirale tisti dan gori nad staro cerkveno uro v linah, in žerjavi so kričali po zraku. Skoro mraz je bilo.

Pri Hostnikovih so bili otroci s staro teto sami doma. Mama je odšla zjutraj v mesto. Dobrega očeta v tej družini več niso imeli. Umrl je bil. Sladko sta še spančkali Ruša in Nuša, mamičini ljubljenci, ko je odhajala mati. V spanju ju je poljubila presrčno, popravila jima odejo, izročila — kakor vselej, kadar je šla z doma — angelu varhu in stari teti ter odšla.

Gotovo je bila že v mestu, ko se je doma prebudila ljubica Ruša.

„Mama, mamica!“ je zaklicala Ruša veselo. Iztegnila je drobno telesce in nežne ročice ter pokukala izpod odeje na mamino posteljo. Zaspano je še zrla tja, a videti ni mogla ničesar. Na njen prvi klic ni bilo nikakega odgovora. Stara teta je pripravljala zunaj zajtrk. Še enkrat je poklicala: „Mamica!“ Nič odgovora. Takrat pa so se ji razširile oči, na rožnato lice ji je vzplaval oblaček žalosti. Tam v kotu v očesnih jamicah se je posvetilo nekaj kakor solza. Oči so hipoma postale mokre. Obraz, prej žareč sladkih spominov na rožne sanje, se je stemnil. Kakor bi se bilo solnčece skrilo za oblake. Pogledala je na sestrico, a ta je še sladko

spančkala. In pogledala je začudeno skozi okno. Megla se je plazila okolo oken. Jesen je bila zunaj, otožna jesen je sedla na Rušino lice, zakaj okolo usteč ji je igral jok.

„Nuša, mame ni!“ je izpregovorila napol jokaje ter zbudila sestrico.

Teta je vstopila. „Le pridni bodita“, je rekla. „Mama je šla v mesto, pa vama prinese kaj lepega.“

Ah, to zlato otroško srce! Ravnokar jima je bila duša žalostna, a hkrati se je jima pokazala vesela in srečna na rožnem obrazu.

„Meni punčko!“

„Meni backa!“

Obe sta zaklicali obenem, in solnček jima je zopet igral na obrazu. Kako sta bili ljubeznivi! Kako sta teti prirasli k srcu! Ni vedela, katero ima rajša. Najrajša bi obe hkrati stisnila na srce. Ti dobra teta!

Ali tisti dan sta ji njeni ljubljenci napravili veliko skrb in žalost.

Popoldne, že proti večeru je bilo. Jutranja megla se je bila poizgubila, in solnček je tako prijazno sijal na zemljo. Razvil se je iz meglenelega jutra najlepši jesenski dan. Teta je imela na vrtu nekaj opravka. Ruša in Nuša sta se igrali pred vrtom. Poželjivo sta pogledovali po poti, odkoder je imela priti mamica. Vsak trenutek sta klicali na vrt in povpraševali, ali ne pride že kmalu mama s punčko in backom. Odgovarjala jima je teta venomer ter pristavljala, da ji pojdejo naproti, ko izvrši delo na vrtu. Stopicali sta deklici semintja. Saj veste, kako nestrpno je otroško srčece. Vem, da veste to sami po sebi! Teta je še vedno brskala po vrtu. Zamislila se je v delo in ni deklicama več odgovarjala na gosta vprašanja.

„Nuša, pojdiva sami mami naproti, saj teta noče iti,“ je šepnila sestrici Ruša.

„Saj res! A teta naju ne sme videti. Gotovo naju samih ne bi pustila,“ de Nuša.

In pred vrtom je polagoma postalo tiho. Teta je na vrtu zamišljena delala dalje. Ta nenavadna tihota jo je naposled vzdramila. Gleda, gleda, a otrok ni nikjer. Vzravna se pokonci.

„Ruša!“ je zaklicala. Vse tiho.

„Ruša, Nuša! Kje sta?“ — Nič! — Pred vrtom je bilo tiho in prazno. Tedaj pa se ji je skrčilo srce. Skrb jo je zgrabila za grlo. Vsa kri ji je hipoma šinila v glavo.

Sava je bila po daljšem deževju silno narasla, in do nje ni bilo daleč. Kaj, ko bi bila otroka sama šla mami naproti in bi se ponesrečila? Mraz jo je izpreletel. Noge so ji postale trde. Z mesta se ni mogla geniti. Še enkrat pokliče. Odgovora ni. Tedaj so ji postale stare noge lažje. Kar je mogla, je hitela dol proti Savi.

„Nuša, Ruša!“ se je razlegalo klicanje. Otrok ni bilo nikjer. Kogar je starka srečala, vsakega je izpraševala, ali ni videl otrok. Nihče ji ni vedel ničesar povedati o njih. Tam na obrežju Save je stal star hrast, in hripavo je zakrokal vran na njem.

„Oh, Bog in angel varuh ju čuvaj nesreče!“ je vzdihnila teta in tekla, tekla... Sem od postaje se je čulo brlizganje. Vlak je došel.

„Oh, Bog in sveta Mati božja, kaj bo, kaj bo!“ je vzdihnila teta. Sapa ji je zastala; posillil jo je hud kašelji od prehitre hoje in sesedla se je ob cesti. Z največjim naporom je zopet vstala. Skrb jo je gnala dalje. Pa iznova je omagala.

„Angel varuh varuj otroka!“ je zamrmrala in nato omedlela.

* * *

Ruša in Nuša sta se tiho splazili izpred vrta in šli mami naproti.

„Joj, kako velika je Sava! Jaz se bojim!“ je rekla Nuša. „Počakajva, da pride teta.“

„Saj greva po mostu,“ jo zavrne Ruša.

Hiteli sta dalje. Tam, kjer Sava dela velik ovinek, in se obrne proti tvornici, strmé ob bregu velike skale in prepad je ondi silno globok. Kdor bi padel dol, bi se gotovo ubil. Sava bi odnesla njegovo truplo dalje. Tu se začenja tudi gozd. Deklici sta prišli vsi spehani do prepada. Tod dalje pa si nista upali, saj jima je zijal nasproti mračen gozd. Vršalo je v njegovih vrhovih čudno, mozeg pretresujoče. Zlati solnčni žarki so se že pomalem poigrali po vrhovih molčočih smrek in jelk. Posamezne breze ob gozdnem robu so trepetale v večernem vetru. Deklic je bilo strah. Dalje si nista upali, nazaj nista hoteli, ker sta sklenili, čakati na mamico. Kraj jima ni bil znan. Za prepad nista vedeli. Sedeta tedaj prav tik prepada. Trud in hoja sta ju utrudili. Legli sta. Kmalu je krožil sen okolo njiju. Zaprl jima je oči. Zaspali sta. Le malenkosten premikljaj, in strmoglavili bi v prepad. Objele so ju lepe sanje. Pred njima je stal angelček. Lep je bil kakor v cerkvi v oltarju, ah, še veliko lepši. Plaval je v zraku. Peruti njegove so jima hladile čelo. Na glavi je imel venec iz zlatih zvezdic. Bel je bil in belo lilijo je držal v rokah. Pa je prišla čudna žena. Mraz je hitel iz nje. Na rami je imela koso. Iz prepada, črnega, globokega, je prišla in ju vabila noter. A angelček ji je zastopil pot, in žena je izginila . . .

Sem iz gozda so se čuli koraki. Brzi so bili in lahki. Prihajala je mati. Čudne misli so se ji podile po glavi. Nekaj jo je skrbelo, pa sama ni vedela, kaj. Nekaj jo je bilo spravilo na to gozdno pot, po kateri navadno ni hodila, domov grede. Prišla je iz gozda do onega prepada. Tam pa ji je bila jasna vsa skrb. Slutnja jo je pravočasno privedla po tej poti. O, zlato materino srce! Angel varuh si otrokom!

Ob robu prepada je zazrla svoja otroka. Oči so se ji izbulile, kri ji je udarila v glavo in k srcu. Zvrtelo se ji je. Naglih korakov je stopila do otrok pa ju prišla. Zbudila ju je in odvedla proti domu.

Malo nižje doli proti vasi je stala gruča ljudi. Ženske so pomagale stari Hostnikovi teti na noge. Ravnokar se je zavedla.

Vseh svetih dan.

Spisal Ivo Trošt.

epo jesensko jutro je vabilo ljudi v mirno, še vedno živahno prirodo. Zvonovi so iz visoke line prijazno naznanjali veseli god Vseh svetnikov. Kako ubrano in milo pripovedujejo broneni jeziku, da je dobro onim, ki zaspe v Gospodu . . . Celo solnce, čigar svit često preprezajo jesenske megle, se danes presrčneje smeje pozdravljajočim ga georginam, martinovkam in z njimi okrašenim grobovom. Gora in hrib, dolina in breg, potok in reka čuti v praznični tihoti, da je danes Vseh svetih dan.

Kako ne bi tega vedela Maljevčeva Slavica?

Včeraj je bil post na čast Vsem svetnikom, in Maljevčeva mama je rekla hčerki, da se mora vsakdo postiti na čast Vsem svetnikom, sicer ga zadene kazen, da se mora postiti vsakemu posebej. Teh pa ni malo. No, Slavica se ne boji posta. Vselej, ko čuje to besedo, se spomni tistih postnih štrukljev s sladkimi rozinicami in ščegetajočim, prijetnim vonjem, ki neredko priromajo na mizo, kadar govore ljudje: post, post. Pred temi štruklji se le skrijte, vse prašičje krače! Danes zjutraj je pa Slavica poželjivo gledala skozi okno trope vaških otrok, podeče se od hiše do hiše ter s krikom in vikom pobirajoče za tepežnico novčice, sadje, kruh in slaščice. Prav rada bi se pomešala mednje, toda mama je rekla: ne, tebi — nam — se ne spodobi! Preko tega se pa ne more, kar prepove mama. V mestu ji je oni dan kupila v ta namen lepo zimsko pečico, prav tako kakor jo ima učiteljeva Idka, njena najboljša prijateljica. Tudi sta se z Idko že zmenili, da pojmeta danes skupno v cerkev — seveda obe v belih pečicah — dva obrazka kakor dva cukrčka. O, to bo veselje!

Veličastno so zapeli zvonovi. Truma za trumo ljudi se pomika v cerkev, samo resni obrazi, ki so na njih začrtali skrb, delo in beda nevesele povesti. A vse te črte je danes zakril kakor s tenčico nepojmljivi čar praznične misli in zavesti, dvigujoče duha visoko nad oblake k izvoljencem božjim.

Le pojte, le pojte, zvonovi! Odprite se, nebesa!

V dično opravljeni cerkvi je tudi vse spominjalo na novi dom v nebeški slavi, ki nima primere z zemeljsko ničnostjo. Mašnik, orgle in pevcí so prosili današnje neštete godovnjake, naj posredujejo tam gori, da dospemo vsi k njim v rajsko veselje, — Na propovednico je pravkar stopil govornik in začel:

Bratje, čast nam pokažite,
ki ste jo dosegli tam,
slabim nam željé užgite . . .

In vsi, vsi se snidemo tam gori nad zvezdami: ubožci, siromaki, mladi, stari, bogati, imenitni, pozabljeni, izgubljeni, preganjani, trpeči, jokajoči

ljudje, da, tudi grešniki — samo — je zapretel duhovnik, s prstom kažoč v nebo — hoditi moramo po takšnih potih, kakor so hodili svetniki . . .

Slavica, ki je že od začetka sv. opravila klečala poleg Idke in se odurno obračala od nje v stran, stopi po teh besedah iz vrste nazaj in se dvigne ponosno na prste. Tudi nosek je dvignila nekoliko višje. Zato se je pa ogel pečice na hrbtu zvišal prav na konec debele kite, končujoče se v pentljo s pisanim trakom: prava bela georgina med raznobojnimi rutami v cerkvi. Slavica pa je ponavljala v srcu besede: Vsi, vsi se vidimo pri ljubem Bogu. Gori je moj bratec, ki so ga odnesli možje lani v črno zemljo; z njim se bom igrala. Pri ljubem Bogu je že tudi sosedova Manica, ki je znala tako lepo peti. To bo veselje, ko se združimo ter uberemo: „Tu sredi vijolic . . .“ V nebesih je tudi naš stric, ki nam je rad kupoval sladkih orehov, in teta, ki nam je pošiljala iz mesta tako lepih oblek . . . In Mati božja se izprehaja z nebeškimi dekletom po zelenih livadah. O, lepo, lepo, kaj? — E, nič ni lepo, kjer ni mame in ata! Naš ata in mama bosta tudi z nami, kajpada! Nič več ne bosta jokala po mojem bratcu, sama jaz ga pojdem poklicat . . . Vsi, vsi se bomo veselili pri božji Materi, tudi vse deklice, ki so letos z menoj potresale cvetic med procesijo sv. R. Telesa, vse v belih oblačilih . . . O! — Tukaj je Slavico nekaj ustavilo v modrovanju. Pred njo klečeča Idka je zakašljala! Idka pa ni imela danes bele pečice: Idka se je zlagala, ko je obljubila, da jo pokrije, pa je ni. Ona laže; kdor laže, ne pride v nebesa! Kako je grda, ker se je zlagala, pa tudi za to, ker nima pečice. Seveda: taka-le ne sme, ne more v nebesa; mi pa vsi, prav vsi . . . Lepo, oh, lepo bo, samo da ne bo Idke, ki je grda in laže!

Z veseljem po ravnokar naslikanih nebesih v srcu in s trdnim sklepom, da se bo s tem maščevala Idki, ker ni pokrila pečice, hiti po maši Slavica naravnost pomov. Idke ni niti pogledala, dasi je vpila za njo, naj počaka, da ji nekaj pove. Doma je hitela naštevati:

„Mama, mama! Tudi ti pojdeš v nebesa in ata in stric in teta.“

„Seveda, seveda, otrok moj!“

Toda to še ni zadoščalo. Porazvrstila je še vse one, ki so se ji zdeli potrebni v nebesih za njeno veselje.

„Pa Idka?“ vpraša čudeča se mama.

„O, Idke ne bo; nje ne maramo.“

Domači v smeh, Slavica se pa jezi, da je ne umeje. „Ne sme, ker laže. Danes ni imela pečice, pa je rekla, da jo bo imela kakor jaz.“

„A, pečice ni imela! Da bi rekli ljudje: Idka je le lepa, a Slavica še lepša! Zaradi tega bi jo zapodila celo iz nebes, haha! Slavica, ne sodi, da ne boš sama sojena! S sovraštvom v srcu ne more nihče v nebesa. In tvoja naglica! Kako da nisi počakala Idke na poti iz cerkve? Povedala bi ti bila, da je ona posodila svojo pečico v sosednjo vas ubožni sorodnici, ki ji je oni dan zgorela praznja obleka, da ni mogla niti ob nedeljah v cerkev . . .“

Slavica je nekaj požirala kakor skrito sramoto, in solze so se ji zasvetile v očeh.

Zastavica v podobah.

Priobčil *Gustav Štupar*.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Ujedne ptice.

V gozdih in po krajih, kjer je mnogo golazni, kač in poljskih miši, je navadno tudi mnogo njihovih sovražnic — ujednih ptic. V prvi vrsti je tu imenovati kanjo, ki je poleg sove in postolke najkoristnejša ptica med svojimi ujednimi tovarišicami. Kanja požre na dan 30 do 40 miši. Toda ne zadovolji se samo z mišmi, ampak lovi tudi podgane, hrčke, kače in žuželke. V mesecu avgustu, ko mlade kanje že dorastejo, se lotijo tudi gadov. Ptica pograbi kačo s krempiji ter ji razkolje s kljunom glavo, ko se ji ponudi ugoden trenutek. Gad sika ter ljuto grize okolo sebe, toda

kanja ga zopet seče s kljunom, ga stiska ter naposled požre z glavo vred. — Tudi naše postolke se hranijo največ z mišmi in žuželkami, semtertja ulove pač tudi kakega majhnega ptiča, vendar požro mnogo več škodljivih nego koristnih živali. — Gozdna sova lovi skoro izključno majhne živali, zlasti poljske miši in rovke. — Tudi čuk in navadna sova se hranita večinoma z mišmi. — Vse te ujedne ptice so za poljedelstvo jako koristne.

Dobra lastnost.

Soseda reče sosedi: „Svojo hčerko pošljem v mesto, da se nauči kuhati“. —

„Ali jo pa to tudi veseli?“ jo vpraša soseda. — „O, seveda“, odgovori prva, „celo posebno nadarjenost ima za to. Zadnjič mi je pobila vso kuhinjsko posodo.“

Dalmacija.

Dalmacija šteje 590.000 prebivalcev. Razen ene desetine so vsi prebivalci poljedelci in posestniki. Večinoma pa imajo le majhna posestva, ki merijo povprečno po 1 hektar do 5 hektarov zemljišča.

Kitova koža.

Kitova koža je debela 50 do 60 milimetrov. Koža velikega kita tehta večkrat do 3000 kilogramov.

Ovčarski pes.

V okrožju Aube na Francoskem je prodal kmet 14 ovac nekemu trgovcu. Z ovcami vred mu je prodal tudi ovčarskega psa. Ko se je vračal trgovec domov, je nakupil spotoma še druge ovce. Ponoči so počivale ovce v staji. Ovčarski pes je izbral iz črede svojih 14 ovac ter se napotil z njimi proti domu. Gospodar je vrnil trgovcu ovce, psa pa je pridržal doma.

Koliko stanejo železnice?

Vse železnice v Evropi stanejo 150 milijard kron, vse železnice vsega sveta pa stanejo 300 milijard kron. Mi si še ne moremo pravzaprav misliti, koliko ogromno mnogo je to denarja.

Mraz in toplota.

Učitelj: Kake lastnosti imata mraz in toplota?

Učenec: Mraz krči telesa, toplota jih pa razteza.

Učitelj: Dokaži mi to!

Učenec: Pozimi so dnevi kratki, poleti pa dolgi.

Premeten deček.

V neko prodajalnico v Novem Jorku je prišel živahen deček ter je začel čitati z listka: „Prosim 6 funtov sladkorja po 4 cente.“ *) — „Dobro“, je odgovoril trgovec, „to je 24 centov.“ — „11 funtov riža po 6 centov“, veli dalje deček. — „To je 66 centov“, pravi trgovec. — „6 četrtnik boba po 16 centov.“ „To je 96 centov.“ In tako je narekoval deček dalje, trgovec pa je sproti pisal in računal. Končno je rekel deček: „Dajte mi, prosim, skupni račun!“ Trgovec je napravil račun ter ga izročil dečku z vprašanjem, ali mu je mati dala

denar, ali pa naj naročeno blago zapiše v knjigo. „Mama me niti ni poslala v prodajalnico“, je odgovoril deček, ko je imel račun v rokah, „to je bila le moja domača naloga, ki jo moram jutri prnesti v šolo, pa je nisem znal sam izračunati.“

Največji listi.

Največje liste ima palma Inaj, ki raste ob bregovih Amaconske reke v Braziliji. Listi so dolgi 9 do 15 metrov in široki 3 do 4 metre.

Morska sol.

Morska voda ni povsod enako slana. Na polutniku je bolj slana kakor proti tečajema, v globočini bolj kakor na površju. Ako bi izsušili vsa morja, bi dobili toliko soli, da bi lahko z njo posipali vso zemljo 13 metrov visoko.

Marljive čebele.

Čebelica mora neutrudljivo delati, da nanese en kilogram medu. Pri vsakem izletu nabere samo 5 desetink grama te sladčice. Za sto gramov potrebuje torej dvestisoč izletov. Šestdeset odstotkov tega medu pa je voda, ki izhlapi v satovju. Torej mora čebela izleteti petindvajsettisočkrat, da nabere en kilogram čistega medu. Za sto kilogramov je treba dva milijona in pol izletov. To je res veliko delo za tako živalco kakor je čebela.

Najhitrejši živali.

Neki angleški prirodoslovec se je dolgo pečal s tem, da bi določil največjo hitrost nekaterih živali. Ako bi napravili dirkanje med vsemi četronožci na zemlji, bi dobil prvo nagrado pes hrtove pasme, ki preteče v minuti 1250 metrov. Za njim prihaja konj za dirkanje s 1160 metri, žirafa z 900, tiger z 860, jelen z 850, volk s 570, zajec s 400 metri v minuti. Med pticami je prvi v letanju golob selec, ki preleti v minuti 1200 metrov. Med morskimi živalmi je najhitrejši delfin s 17 miljami v uri, potem kit s 14, ščuka s 13 in slanik z 12 miljami v uri.

Najstarejši prebivalec.

Najstarejši prebivalec na svetu je želva, ki jo po božje časte na otoku Madagaskarju. Otočani so to želvo častili že pred 150 leti ter je danes stara 200 let. Želva je nenavadne velikosti in tehta 970 funtov. Ker rije najrajša po močvirju, se je prijela njene palec debele skorje zemlja, iz katere je izrasla palma, ki je sedaj že precej velika.

*) Cent je ameriški denar in je vreden po priliki 5 h.

Simon Gregorčič.

Dne 15. preteklega meseca je obhajal šestdesetletnico svojega rojstva in štiridesetletnico svojega pesniškega delovanja „goriški slavec“, odlični slovenski pesnik Simon Gregorčič. Njegove krasne pesmi so znane širom slovenske domovine, nekatere so postale že prava narodova last. Naši mladi čitatelji poznajo nekaj teh bisero slovenskih pesnitev že iz ljudskošolskih in srednješolskih beril. V prihodnji številki izpregovorimo obširneje o pesniku Gregorčiču.

Vinogradi na Španskem.

Špansko z Balearskimi otoki ima 7.724.000 hektarov vinogradov, ki dajejo v dobrih letinah do 34 milijonov hektolitrov vina.

Kitajske slaščice.

V boljših hišah na Kitajskem dobe po kosilu razvajeni sladkosnedeži še poseben prigrizek. Taki posebni prigrizki so v ponvi praženi murni (cvrčki), kosi buče v palmovem olju, nasoljene podgane, v maslu pečene žuželke, v slani vodi kuhane kobilice, gliste v kislu in olju, pajki, gosenice, bube od metuljev itd. Najbolj cenijo kot „posladek“ palminega črva s črno glavico,

ki živi v palmah. Podoben je našemu krompirjevemu bramorju, samo da je manjši. Tega črva rede dva tedna do tri tedne v posebnih posodah, preden ga kuhajo ali pečejo. Gliste-deževnice napolnijo z mlekom in jih potem pražijo.

Iz živalskega sveta.

V Parizu so izračunali, koliko vrst živali je na svetu. Po tem računu je na zemlji in v morju okolo 400.000 vrst živali, ki so znane učenjakom. Žuželk je 280.000 raznih vrst, ptic pa le 13.000 vrst, torej le trideseti del vseh živalskih vrst. Dalje poznajo 12.000 vrst rib, 1600 vrst kač, 50.000 vrst zlezastih črvov, 1300 vrst dvoživk, 20.000 vrst pajkov in 8000 vrst črvov.

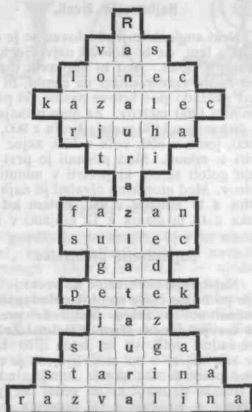
Čudni metulji.

V Indiji imajo posebno — dejali bi — čudno vrsto metuljev. Samci imajo levo krilo rumene, desno krilo pa rdeče barve. Pri samicah je pa barva kril ravno obratna.

Za tinto.

Da ubraniš navadno črno tinto pred izsušenjem, ji moraš priliti nekoliko čistega in dobrega glicerina, ki ga dobiš za nizko ceno v vsaki lekarnici.

Rešitev besedne naloge v deseti številki.

Rana ura — zlata ura.

Prav so jo rešili: Stanko Ferjančič, relec v Ljubljani; Zdenka Vrečko v Celju; Vladimir Kappus, dijak, Tonček Kappus, učenec, oba v Kamni gorici; Ana Maslo v Kicmanju; Čilka in Slavko Trobej v Št. Ilju pri Velenju; Vladko in Cirila Stukelj na Frankolovem; Franc Setinec, učenec na Prevorju; Franc Vrečko, drugošolec v Celju; »Dva dobra znanca« v Kranju; Slavinka in Mara Ivanovna Tavčar v Kopenju; Alojzij in Avgustin Repič, učenca v Rakovcu pri Vitanju; Hinko Paternoster, III. letnik na učiteljsku v Ljubljani; Stanko Germek in Minka Vrezec, učenec in učenka v Ribnem pri Bledu; Poldi, Sandka in Vidka v Ilir. Bistrici; Pavel Strmšek, dijak v Celju; Zalika Strmšek, Fanika in Nežika Kregar, učenke v Št. Petru na Medv. selu.

